

לשוננו לעם

עורכים: ע' איתן ומ' מדן

מתוך

כרך ג, תשי"ב-תשי"ג

האקדמיה ללשון העברית
מוגן בזכויות יוצרים

ה ע ר ו ת

מְשׁוּב — demobilisation

(מונח צבאי ממגילות ים-המלח)

אחרי מלחמת העולם השנייה, כשעמדו החיילים להשתחרר משירותם בצבא, נתעוררה בעיתונים שאלה, כיצד יש לקרוא בעברית למעשה השתחררות זה. הוצעו הצעות שונות משורש „פטר“: יטור, הפטר (מלשון „הפטר את העם“, ירוש' ברכות ד א), שפטור ועוד.

ב„מגילת בני אור ובני חושך“ ממגילות ים-המלח מנויות החצוצרות השונות, שבהן תוקעים הכוהנים בשעת מלחמה: חצוצרות המקרא, חצוצרות המארב, חצוצרות המרדף, חצוצרות המאסף. בעמוד השביעי של המגילה

„מגילות גנוזות“ א' לוח ח') אנו קוראים בשורה ב': „ואחר
יתקעו להם הכוהנים בחצוצרות המשוב“. המהדיר לא
הרגיש במונח המיוחד שבביטוי זה והעתיק (גם בתעתיק
שממול ללוח וגם בעמ' כ"ה): בחצוצרות המשיב (ביו"ד).
אף על פי שפירש נכון: „החצוצרות שתוקעים בהן הכהנים
בעת שוב הצבא מן המערכה“.

כידוע אין הבדל ברור כל צורכו במגילות אלו בין
וי"ו ויו"ד, אך במקרה וי"ו זו שבמלת „המשוב“ ארוכה
ביותר כוי"ו שלנו ממש. והתיבות המקבילות בשמות שאר
החצוצרות אף הן מסייעות לקריאה „משוב“, על משקל:
„מקרא“, „מארב“, וכו'.

השורש „שוב“ מצוי אף במקרא בעניין השיבה מן
המלחמה: ילך וישב לביתו (דברים כ ה-ח), שובי מלחמה
(מיכה ב ח).

שם הפעולה „משוב“, על משקל „מקום“, „מרום“,
כמונח צבאי קדום, ראוי אפוא לחזור ולשמש בלשונו
במשמעות demobilisation, שחרור הצבא משורות המלחמה.
מ' מדין